

Opublikowano: 2022-10-10

Laureaci stypendiów NCN dla początkujących naukowców z Ukrainy

22 ukraińskich studentów i naukowców na początkowym etapie kariery będzie mogło kontynuować swoją edukację i badania w Polsce. Narodowe Centrum Nauki rozstrzygnęło konkurs stypendialny skierowany do osób szukających schronienia w naszym kraju.

Program finansowany jest z funduszy norweskich i EOG. Ruszył pod koniec lipca. Nabór wniosków trwał do połowy września. W wyniku konkursu stypendia otrzyma piętnaście początkujących badaczek i siedmiu badaczy. Przed wojną studiowali lub prowadzili badania głównie w Kijowie i Charkowie. Będą kontynuowali naukę, przygotowywali prace magisterskie lub rozprawy doktorskie m.in. w Warszawie, Poznaniu, Lublinie, Rzeszowie, Szczecinie i Olsztynie.

Wśród laureatów najliczniejszą grupę stanowią osoby zajmujące się wiedzą o przeszłości – historią, archeologią, etnologią i antropologią kulturową. **Olga Zaitseva** jest archeolożką, pracowała na Uniwersytecie Borysa Grinchenko w Kijowie. Przygotowywała rozprawę doktorską o ewolucji produkcji garncarskiej kompleksu kulturowego Cucuteni-Trypillia w końcu V i w IV tysiącleciu przed naszą erą. Była też uczestniczką badań wykopaliskowych w ramach projektu NCN „Kontynuacja i zmiana. Społeczności kurhanowe z III i II tys. przed Chrystusem w dorzeczu górnego Dniestru w świetle badań multidyscyplinarnych”, kierowanego przez prof. Przemysława Makarowicza z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. W jego ramach w ub.r. badano nieinwazyjnie i wykopaliskowo cmentarzysko kurhanowe w Volitsy, w obwodzie tarnopolskim.

Gdy wybuchła wojna, współpracownicy profesora pojechali po Olgę Zaitsevą i jej dzieci na granicę Ukrainy i Rumunii. Dzięki stypendium NCN będzie teraz mogła kontynuować prace nad doktoratem i zdobyć wiedzę w zakresie nowoczesnych technik badań nieinwazyjnych, którą w przyszłości wykorzysta na swoim macierzystym uniwersytecie. Wydział Archeologii UAM ma zaawansowany sprzęt do badań nieinwazyjnych, m.in. magnetometri, georadar, drony, totalstation, pracownię z zestawem mikroskopów. Szkolenia z pracy na tym sprzęcie poprowadzą m.in. współpracownicy profesora.

Techniki nieinwazyjne są wciąż rzadkością w ukraińskich badaniach archeologicznych, zdobytą wiedzę będą mogła wykorzystać do propagowania ich stosowania podczas badań

archeologicznych w Ukrainie – mówi badaczka. – Mam cały czas kontakt ze swoją uczelnią. Odbywamy regularne spotkania online, omawiamy pomysły, tworzymy strategię dalszej działalności naukowej i pedagogicznej wydziału – dodaje.

Iryna Miedwiedieva przed wojną pracowała w Instytucie Ekologii Karpat we Lwowie, przygotowywała rozprawę doktorską dotyczącą pasożytów świerków, a jednocześnie angażowała się w liczne projekty ekologiczne i edukacyjne dotyczące ochrony ptaków. Jest obserwatorką ptaków ekosystemu mokradeł i profesjonalną fotografką przyrody. Jej aktywność nabiera szczególnego znaczenia, zwłaszcza w erze masowego wymierania gatunków, spowodowanego przekształceniem środowiska przez rosnącą ludzką populację. W czerwcu dołączyła w ramach bezpłatnego stażu do zespołu ornitologów kierowanego przez prof. Ewę Węgrzyn z Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Dzięki ich doświadczeniu mogę nauczyć się metodologii badań dotyczących śpiewu i ubarwienia ptaków. Te kompetencje wykorzystam prowadząc badania rodzimej awifauny – przekonuje.

Młoda badaczka nawiązała też wiele kontaktów z ukraińskimi zoologami, co pozwoliło zespołowi z URz zebrać aktualne dane. W przygotowaniu jest wspólny artykuł naukowy dotyczący wpływu agresji Rosji na cenną faunę Ukrainy, wśród której znajduje się wiele rzadkich i chronionych gatunków zwierząt. Zimą doktorantka wzmocni polski zespół w terenowych badaniach ptaków. Stypendystka NCN równolegle kontynuuje pracę nad rozprawą doktorską dotyczącą pasożytów świerka. Dane zebrała w ojczyźnie, przed wybuchem wojny i przyjazdem do Polski. W wolnych chwilach pracuje też nad stworzeniem atlasu ptaków okolic Rzeszowa.

Olga Dushna swoje stypendium częściowo zrealizuje w Warszawie, częściowo na swojej macierzystej uczelni – Lwowskim Uniwersytecie Narodowym im. Iwana Franki. Na Uniwersytecie Warszawskim jej mentorką będzie prof. Ewa Bulska, dyrektorka Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych. Współpraca między naukowcami z polskiej i ukraińskiej uczelni trwa od dawna. Doktorantka brała w lipcu udział w szkole letniej poświęconej chemii analitycznej, metrologii i akredytacji, która odbywała się w Chęcinach. Teraz weźmie udział w pilotażowym badaniu pt. *The diagnosis of SARS-CoV-2 using the chemical analysis of dried blood spots by means of LA-ICP-MS technique*.

Jako chemik chce opanować nowe metody przygotowania próbek, takie jak technika suchej plamki krwi i analiza metodą LA-ICP-MS. A jako naukowiec przyczynić się do rozwoju nauki, zwłaszcza medycyny, w zakresie diagnostyki SARS-CoV-2 – przyznaje Olga Dushna.

Naukowcy podejrzewają, że odpowiedź immunologiczna organizmu po szczepieniu lub po przechorowaniu SARS-CoV-2 może powodować zmiany w metabolizmie istotnych biologicznie pierwiastków, takich jak żelazo, selen, cynk czy miedź. Zespół prof. Bulskiej sprawdzi, na ile skład pierwiastkowy krwi koreluje z liczbą przeciwciał. Wykorzystają do tego techniki mikropróbkowania za pomocą ablacji laserowej. Będą też stosować zaawansowane testy statystyczne pozwalające na określenie poziomu korelacji składu pierwiastkowego z liczbą przeciwciał, czyli z odpowiedzią organizmu na kontakt z koronawirusem. Jeśli znajdą takie korelacje, to poprzez szybką analizę składu pierwiastkowego będą mogli ocenić odpowiedź immunologiczną danej osoby.

W sumie, jak informuje Anna Korzekwa-Józefowicz, rzeczniczka NCN, laureaci programu przyjechali lub przyjadą z 14 różnych uczelni i jednostek naukowych. W Polsce będą kontynuowali edukację lub badania w 16 instytucjach: Uniwersytecie Warszawskim (4), Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (3), Instytucie Filozofii i Socjologii PAN (2), Instytucie Chemii Fizycznej PAN, Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu, Akademii Pomorskiej w Słupsku, Uniwersytecie Wrocławskim, Uniwersytecie Rzeszowskim, Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytucie Matematycznym PAN, Gdańskim Uniwersytecie Medycznym, Instytucie Sztuki PAN, Uniwersytecie Jagiellońskim, Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie, Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie i Warszawskim Uniwersytecie Medycznym.

Stypendia trwają od 6 do 12 miesięcy. Maksymalna wysokość dofinansowania, o jakie można było wnioskować w tym konkursie, to 5 tys. zł miesięcznie dla jednego studenta lub naukowca. Budżet konkursu wynosi 1,2 mln złotych.

To kolejna inicjatywa NCN skierowana do ukraińskiego środowiska akademickiego i naukowego. Z poprzednich skorzystało 111 doświadczonych badaczek i badaczy. Agencja uruchomiła m.in. specjalny program pozwalający naukowcom kontynuowanie badań w Polsce, umożliwiła zatrudnianie w projektach badaczy i badaczki z Ukrainy, stworzyła też bazę z ofertami pracy. Na początku lipca w siedzibie Centrum w Krakowie zorganizowano spotkanie prezentujące ofertę dla naukowców z Ukrainy.

MK, źródło: NCN